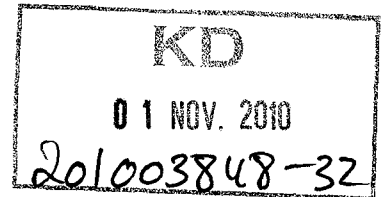

Vår dato:
25.10.2010
Vår referanse:
2010/5495

Deres dato:
23.7.2010
Deres referanse:
201003848-/JMB

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse: Utkast til forskrift om rammeplan for ingeniørutdanningene mv.

Universell arbeider på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet som nasjonal pådriver for universell utforming, inkluderende læringsmiljø og utdanningsinstitusjonenes læringsmiljøutvalg (LMU) i høyere utdanning. *Universell* er lokalisert til NTNU i Trondheim, og har alle utdanningsinstitusjoner som målgruppe.

NTNU sender egen høringsuttalelse, og pådriverenheten *Universell* uttaler seg som selvstendig enhet på bakgrunn av mandat og oppgaver gitt av Kunnskapsdepartementet. Våre merknader gjelder kun forskrift om rammeplan for ingeniørutdanningene, da forskrift om opptak til høyere utdanning ligger utenfor vårt mandat.

Generelt

Regjeringen har en uttalt visjon om at Norge skal være universelt utformet innen 2025, og universell utforming er en viktig overordnet samfunnsstrategi. Målet med denne strategien er å motvirke diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne, og samtidig gi bedre omgivelser for hele befolkningen. Vi har de seneste årene fått universell utforming inn i lovverket (Universitets- og høgskoleloven, Plan- og bygningsloven, Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven), og forskrifter og standarder er under utvikling på flere felt. En viktig drivkraft i denne satsningen er "Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009-2013" som 4 departementer, inkludert Kunnskapsdepartementet, står bak. Planen er den andre i rekken på vei mot et universelt utformet samfunn.

Universell utforming er ikke kun et strategibegrep, men har også et faglig innhold med behov for teoretisk forståelse og praktisk anvendelse av kunnskapen. For å kunne møte samfunnets krav om et universell utformet samfunn innen 2025 er det av avgjørende betydning å øke kunnskapen om universell utforming innenfor en rekke fagfelt, og her spiller universiteter og høgskoler en sentral rolle. Kompetanseutvikling og formidling av kunnskap bør være en naturlig del for ingeniør- og arkitektutdanning, og en rekke andre utdanninger i denne sammenheng.

* Nasjonal pådriver i høyere utdanning: Inkluderende læringsmiljø – LMU – Universell utforming

Pådriverenheten Universell ser derfor rammeplan for ingeniører, og etterfølgende arbeid med kvalifikasjonsrammeverket på program- og emnenivå, som sentrale og viktige verktøy for å kunne få universell utforming på fagplanen i relevante utdanningsløp. Vi mener derfor at universell utforming må tas inn på en tydelig måte både i forskrift og i retningslinjene. Universell arbeider på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) med et prosjekt hvor målsettingen er nettopp å sørge for et godt og bredt kompetansenivå i universell utforming. Gjennom arbeidet har vi sett et åpenbart behov for overordnede styringsverktøy.

Merknader til § 3. Krav til læringsutbytte

Universell utforming bør inn som eget punkt under overskriftene *kunnskap*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*. Dette kan for eksempel formuleres på følgende måte:

Kunnskap

"Kandidaten skal ha grunnleggende kunnskap om universell utforming innen eget ingeniørfag."

Ferdigheter

"Kandidaten skal kunne lage løsninger som tar hensyn til universell utforming."

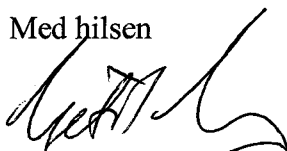
Generell kompetanse

"Kandidaten skal være bevisst på ingeniørens betydning når det gjelder universell utforming"

Noen vil hevde at universell utforming allerede ligger inne i kravene om læringsutbytte, for eksempel i formuleringene "(...) samfunnsmessige, miljømessige, etiske og økonomiske konsekvenser av teknologi" (under *kunnskap*) og tilsvarende formuleringer under *ferdigheter* (punkt fire) og *generell kompetanse* (punkt en). Universell utforming er også nevnt i retningslinjene under LU-K-3, men da kun med en setning. Vi mener likevel at kompetanse og utvikling av universell utforming innen ingeniørfag er av så stor betydning for den videre samfunnsutviklingen, at kravene til læringsutbytte på dette området må formuleres både i forskriften og i retningslinjene på en langt mer fremtredende måte.

Når det gjelder retningslinjene for emner i ingeniørfag mener vi at det planlagte ingeniørfaglige innføringsemnet er et naturlig sted for å sørge for at alle kommende ingeniører får et bevisst forhold til universell utforming. Den faglige fordypningen bør innlemmes i tekniske emner og/eller i bacheloroppgaven.

Med hilsen

Kjetil Knarlag
Prosjektleder